

HEVES MEGYEI
VÉDELMI BIZOTTSÁG TITKÁRSÁG

**TELEPÜLÉSKÉPI BEJELENTÉSI DOKUMENTÁCIÓ
EMLÉKTÁBLA ELHELYEZÉSÉRE**

TARTALOMJEGYZÉK

- 1. AZ EMLÉKTÁBLA TÁRGYÁT KÉPEZŐ SZERVEZETEK RÖVID BEMUTATÁSA**
- 2. A TERVEZETT AVATÁS IDŐPONTJA**
- 3. AZ EMLÉKTÁBLA ÉS A VÁLASZTOTT INGATLAN KAPCSOLATÁNAK BEMUTATÁSA, A HELYSZÍNVÁLASZTÁS INDOKLÁSA**
- 4. AZ EMLÉKTÁBLA POZÍCIÓJA AZ ÉPÜLET HOMLOKZATÁN**
- 5. AZ EMLÉKTÁBLA MŰSZAKI PARAMÉTEREI (NÉZETRAJZ, MŰSZAKI LEÍRÁS)**

1. AZ EMLÉKTÁBLA TÁRGYÁT KÉPEZŐ SZERVEZETEK RÖVID BEMUTATÁSA

EGRI ÖNKÉNTES VADÁSZ SZÁZAD

1848 december 12-én Heves megye állandó bizottmányának határozatában meghatározták, hogy Eger város a megyei lovas csapatba 10 főt állítson ki. Később (1848. december 14-én) Almásy Pál, Heves megye kormánybiztosának utasítására, Rózsa Károly – Eger egykori polgármestere – megkezdte egy önkéntes vadász csapat toborzását. 1848 december végére a megye által kiállított 1200 lovas szerves részét alkotta a 230 egri önkéntes vadász.

26. HONVÉD ZÁSZLÓALJ

Eger a nagyobb hazai települések között viszonylag korán (1848. július – szeptember) állított ki honvédcsapatot. Ez volt a kassai hadmegyében toborzás útján szervezett 26. honvédzászlóalj, amely az egri 60. sorgealozreddel részt vett a Pákozdsukoró-i ütközetben. A 26. honvédzászlóalj részt vett a tavaszi hadjáratban is, és különösen a Komárom váráért vívott ütközetben (1849. április 26-án) tanúsított bátor helytállást.

95. HONVÉD ZÁSZLÓALJ

A 95. honvéd zászlóalj, amit 1849 május - június folyamán szerveztek meg a környék megyéiben végrehajtott újoncozás nyomán. Felszerelésük és felfegyverzésük is Egerben történt s július elejéig a város helyőrségét alkották, miközben folyt a kiképzésük. A július elején megszervezett tiszai hadsereghez kerültek az oroszok megállítására, majd Szeged - Temesvár között harcoltak Haynau csapataival augusztusban. A zászlóalj története még felkutatásra vár.

M.KIR.49. HEVESI HONVÉD ZÁSZLÓALJ

A zászlóaljat Egerben állítják fel 1869-ben és az 1980-as évek elejéig a helyőrséghez tartozott. Az alakulat részletes története még kutatásra vár.

M.KIR.19. HEVESI HONVÉD LOVAS SZÁZAD

A honvéd lovas századot 1869-ben Egerben állították fel, majd 1874-ig állomásozott a városban. Az alakulat részletes története még kutatásra vár.

CS. K. 34./III. GYALOGZÁSZLÓALJ

A zászlóalj az 1840-es években állomásozik a városban, innen indul el a '48-as harcmezőkre. Magát az ezredet Vettési Bárá Kökényesdy László alapította Kassán 1734-ben, III. Károly

király 1733. október 24.-én kelt pátense alapján. Az ezred toborzása 1734 májusában eredményesen lezárult és 1734. május 26.-án befejeződött. Az ezred a tűzkeresztséget a Lengyel örökösödési háború Veróna-i csatájában 1735. október érte meg, ahol kitüntette magát. Mária Terézia királynő 1777-ben elrendelte, hogy az ezredeket sorszámmal lássák el, ekkor az Abaúji (Kassai) ezred a 34-es sorszámot kapta. Az ezred megalakításától eltelt 100 év alatt (1834) 161 csatában, ütközetben, ostromban vett részt, ahol 318 fő tisztet és 10.762 fő legénységet veszített, valamint 7 arany és 105 ezüst vitézségi kitüntetést érdemelt ki. Az 1848-49 szabadságharc idején az ezred hazai földön küzdött az osztrák és orosz csapatok ellen.

Az ezred 3. zászlóalja állomásozott Egerben. Az ezredet 1918. márciusában számolták fel és utána a Trianoni békediktátum (1920) megghiúsította újraszervezését.

CS. ÉS K. 60. GYALOGEZRED

A császári és királyi 60. gyalogezredet 1798. június elsején alakították meg. Először Eperjesen, majd Lőcsén állomásoztak, 1853-ban kerültek Egerbe, ezen a néven 1918-ig léteztek. A 60. gyalogezred tekinthető a Magyar Királyi Dobó István 14. honvéd gyalogezred elődalakulatának.

Az első világháború és Trianon után a Nemzeti Hadseregben 1920 folyamán alakult meg az egri gyalogezred. 1920-ban avatták fel csapatzászlójukat, amelyet 1940-ig használtak. 1922-ben a magyar hadsereg hivatalosan felvette a Magyar Királyi Honvédség nevet, ekkor az ezred neve is megváltozott: 14. honvéd gyalogezred. Az ezredtörzs és az I. és III. gyalogzászlóalj állomásozott Egerben, a II. gyalogzászlóalj pedig Gyöngyösön. 1930-ban az ezred felvette Dobó István nevét, így alakult ki végleges elnevezésük: Magyar Királyi Dobó István 14. Honvéd Gyalogezred. Hivatalos ezrednapjuk október 13-a lett, utalva a sikeres Dobó-féle várvédelem utolsó napjára.

Egerben több helyen állomásoztak Az ezredtörzs és az ezredközvetlenek a Várlaktanyában és a vár alatti Szarvas laktanyában (Szarvas téren), a 14/I. és 14/II. gyalogzászlóaljak a megyei laktanyában és a Rossztemplom-kaszárnyában voltak elszállásolva.

Az egri ezred részt vett a napóleoni háborúk eseményeiben, ott voltak katonáink az 1805-ös austerlitz-i és az 1809-es győri csatában, 1813-ban ott küzdöttek Lipcsénél a „népek csatájában”. Az 1848/49-es szabadságharc során harcoltak Isaszegnél, de Buda visszavételénél is. Az első világháborúban a szerbiai és a keleti fronton vetették be őket. 1942 nyarán a Don folyóhoz vezényelték az ezredet, ahol jelentős veszteségeket szenvedve biztosították a II. magyar hadsereg más egységeinek a visszavonulását. Csak 1945 áprilisában tették le a fegyvert Bajorországban.

CS. K. 64. GYALOGEZRED

Az ezred törzse, illetve egy zászlóalja 1866-1872 között állomásozott a városban. Az alakulat részletes története még kutatásra vár.

CS. ÉS K. 5. GYALOGEZRED

Az ezred törzse, illetve váltakozva kettő zászlóalja 1901-1906 között állomásozott a városban. Az alakulat részletes története még kutatásra vár.

M. KIR. 10. HONVÉD GYALOGEZRED 2. ZÁSZLÓALJ

A miskolci magyar királyi 10. honvéd gyalogezred 1890-ben alakult a már meglévő miskolci honvéd zászlóalj, valamint az egri és sátoraljaújhelyi zászlóaljak összevonásával. Az 1914. augusztusi mozgósítás nyomán a népfelkelő ezred és a tábori ezred rövid időn belül felállt, és először a népfelkelő, majd a harci ezred is bevetésre került Galíciában, az orosz fronton. A harci ezred 1914. augusztus 26-án Tarnawatkánál súlyos vereséget szenvedett és egészen Krakóig vonult vissza. A népfelkelő ezred a Przemyśl környéki harcokban játszott fontos szerepet, és a város körülvétele után az erőd védelmére rendezkedett be. 1915 tavaszán az orosz haderő elfoglalta a várost, a 10. népfelkelő gyalogezred fogságba került, újrászervezésére nem került sor. 1915 tavaszától így egyetlen 10. honvéd gyalogezred harcolt, amely májusban a gorlicei áttörésben, Rosenbark elfoglalásában, majd a Breszt-Litovszkig tartó folyamatos előrenyomulásban vett részt. 1916 nyaráig állóháborút folytattak, majd az ezredet Erdélybe vezényelték, ahol először a román haderőt szorították ki a Görgényi havasokból, majd egész télen át védték a Gyimesi-szorost. 1917 tavaszán a Magyaros határhegység elfoglalásával tüntették ki magukat. 1918 tavaszáig az Ojtozi-szoros védelmében vettek részt, később az ezredet Budapestre vezényelték, ahol rendvédelmi feladatokat láttak el. 1918 augusztusában újra a frontvonalba kerültek és Dél-Tirolban, majd a Piave folyó mentén akadályozták meg az olasz offenzívát. Az októberi események után az Osztrák-Magyar Monarchia közös hadserege felbomlott, a 10-es honvéd ezred pedig Trient (Trento) felé vonult vissza. Az olasz haderő az 1918. november 2-i fegyverletétellel ellenére bekerítette a visszavonuló csapatokat. A legtöbben olasz hadifogságba kerültek, ahonnan 1919 őszén térhettek haza.

M. KIR. 12. GYALOGEZRED

1918 december – 1919 február/március: a régi szatmárnémeti m. kir. 12. honvéd gyalogezred áthelyezve az erdélyi területek kiürítése miatt, jogutódja a magyar vörös hadseregbe is átlépett, békehelyőrsége ismeretlen.

M. KIR. 13./III. GYALOGZÁSZLÓALJ

1919. november hó 29-én megalakult a miskolci gyalogezred. Ez a csapattest az úgynevezett nemzeti hadsereg szervezeti keretein belül jött létre. Első kinevezett parancsnoka Sáfrán Géza ezredes volt, aki korábban a miskolci 10. honvéd gyalogezred parancsnoka volt. Az ezredet lényegében a semmiből kellett előteremteni. Az ezred 3. zászlóalja 1936-1938-ig Egerben állomásozott.

M.KIR.14. GYALOGEZRED

A Horthy hadsereg részeként a II. világháborúban hozta meg a maga áldozatát a hazáért. Az 1923-ban felállított ezredet 1942. június 20-án, a Dobó téren búcsúztatták. Még abban az évben katonáinak tucatjait veszítette el az Urivi hídfőért vívott hídfőcsatában.

De az „egri” ezred a Don melletti arcvonalon az 1943 januárjában megindított megsemmisítő szovjet támadásban is bátran helytállt. Miközben a szomszédos alakulatok összeroppantak a

szovjet támadás erejétől, az ezred nem hátrált. Katonái többször hajtottak végre vállalkozásokat, melyek sikerei bátorságot öntenek a harcolókba. Olyan hőstetteket vittek véghez a katonák, melyek a harci morált döntően emelték.

Amikor a szétszakított seregtestek január 17-én megkezdték a visszavonulást, az utóvédként hátrahagyott 14. Gyalogezred fedezte a többi alakulatot. A hősie helytállás azonban nem ment áldozatok nélkül. Január 25-én erős szovjet gyalogsági és harckocsi támadás érte a visszavonulókat, és az állomány jelentős része elesett, vagy fogságba került. A túlélők gyalog vagy szánfogattal próbáltak továbbmenni, de a téli hidegben csak keveseknek sikerült a megmenekülés. A 800 fogatból csak 150 érte el a gyülekezőhelyet. A teljesen szétmorzsolódott ezred maradék állománya Kijevből indulva 1943 júniusában vasúton érkezett haza Egerbe. A számos sebesült mellett csak 99 fő tért haza teljes épségben.

11. TÜZÉREZRED

1949-ben diszlokált. Egerbe. Közvetlenül a Honvédelmi Minisztériumhoz tartozott, a Honvéd Tüzér Főparancsnokság alárendeltségében. Az ezredet az 50-es években (a pontos dátum nem ismert) átszervezték, önállóságát megszüntetve beintegrálták más alakulatba.

71. TÜZÉREZRED

1949-ben diszlokált. Egerbe. Közvetlenül a Honvédelmi Minisztériumhoz tartozott, a Honvéd Tüzér Főparancsnokság alárendeltségében. Az ezredet az 50-es években (a pontos dátum nem ismert) átszervezték, önállóságát megszüntetve beintegrálták más alakulatba.

2. ÖNÁLLÓ VONALÉPÍTŐ ZÁSZLÓALJ

1950-ben került Egerbe, a Honvéd Vezérkar Hírcsoport Főnökség alárendeltségében. Később teljesen felszámolták (a pontos időpont ismeretlen).

6. GÉPKOCSIZÓ LÖVÉSZEZRED

6. GÉPESÍTETT LÖVÉSZEZRED

6. GÉPESÍTETT LÖVÉSZDANDÁR

A 6. Gépkocsizó Lövészvezred 1950-ben alakult meg és diszlokált Egerbe. A 18. Páncélos Hadosztály alárendeltségébe tartozott. Az ezred a Dobó István Laktanyában került elhelyezésre. Az 1968-as ADRIA Hadrend keretében a 6. Gépesített Lövészvezred fedőszámot váltott, ekkor kapta a 4419-es fedőszámot. Felvette az egri várkapitány, Dobó István nevét, és ettől kezdve (mint MN4419-es fedőszámú,) 6. Dobó István Gépesített Lövészvezred, majd 1987-től 6. Gépesített Lövészdandár néven működött tovább.

24. FELDERÍTŐ ZÁSZLÓALJ

A zászlóalj jogelődje 1949. április 1-én alakult meg a 2. önálló lövészzászlóalj átszervezésével felállított 1. páncélos felderítő zászlóalj néven. Ugyanazon év őszén újabb szervezeti változtatásokat hajtottak végre és a zászlóalj a 83. felderítő zászlóalj elnevezést kapta. Az 1. páncélos hadosztály alárendeltségéből a 7. gépkocsizó lövészadosztály alárendeltségébe került.

Békehelyőrségei az említett időszakban: megalakulásakor Esztergomtábor, illetve Piliscsaba, majd Pétervásár, 1950-51-ben a miskolci Bocskai István Laktanya, 1951-55-ben az esztergomi laktanya (ezen belül a kanonoki épület, az esztergomtábori öreg laktanya, majd a Damjanich János Laktanya), 1956-60 között a gyöngyösi Táncsics Mihály Laktanya, majd 1961. szeptembertől a Hatvan-Nagygyombosi laktanya.

A nagy változást 1962. ősze jelentette amikor a felderítő századot felderítő zászlóaljja szervezték át 1962. november 1-től. A többi hadosztály felderítő zászlajai is ekkor álltak fel. S ez után kapta a Magyar Néphadsereg 24. Felderítő Zászlóalj elnevezést. Szintén abban az évben helyőrségváltást hajtott végre. A békeállomáshelye az egri Dobó István Laktanya lett.

1991-től a zászlóalj megnevezése a MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj-ra változott.

2007-ben a MH 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalja felszámolásra került, jogutódja a MH 5. Bocskai István Lövészdandár MH 5/24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj lett Debrecenben.

35. HARCKOCSI DANDÁR

A dandár elődje MN 48. Közepes Harckocsi Ezredként alakult meg 1952-ben Verpelét helyőrségben. Az 1956-os forradom utáni átalakítások következtében megkapta végső megnevezését, amit felszámolásáig viselt.

A verpeléti helyőrség felszámolásával 1990-ben Egerbe diszlokált, és a Dobó István Laktanyában végezte feladatait egy évvel későbbi Kalocsa helyőrségbe történő áthelyezéséig.

92. ELEKTRONIKAI-HARC SZÁZAD

Az 1992-es szervezeti átalakítás során a 24. felderítő zászlóalj megszüntetett RÁF századából alakult meg a Dobó István Laktanyában. Négy év múlva 1996-ban Kiskunfélegyházára diszlokált, és beolvadt az MH 5. Kiskun Elektronikai Harc Ezredbe.

5. ELEKTRONIKAI-HARC SZÁZAD

A Kiskun Elektronikai Harc Ezred 2000-ben történt felszámolása után megalakult az MH 5. Elektronikai Harc Század, mely 2001 márciusában vissza diszlokált Eger helyőrségbe a Dobó István Laktanyába, majd 2004. szeptember 30-án felszámolásra került.

2. A TERVEZETT AVATÁS IDŐPONTJA (2018. OKTÓBER 17.)

A Dobó István Vármúzeum minden év október 17-én rendezi meg Az Egri Vár Napját, amely méltó dátum lehet az emléktábla avatáshoz.

3. AZ EMLÉKTÁBLA ÉS A VÁLASZTOTT INGATLAN KAPCSOLATÁNAK BEMUTATÁSA, A HELYSZÍNVÁLASZTÁS INDOKLÁSA

Történelmünk és azon belül hadtörténelmünk ismerete a hazaszeretet kialakulásának egyik alappillére, a hazafiság, hazaszeretet előfeltétele. Emlékek állítása olyan összetársadalmi feladat, melyben mindenkinek felelőssége és feladata van. Ennek teljesüléséhez nélkülözhetetlen a környezetünk védelmében részt vállalók tevékenységének, szerepvállalásának bemutatása.

Aktualitás:

A honvédelem ügye iránt áldozatokat hozókról történő megemlékezés mindig aktuális.

Az emléktábla állításának célja:

- méltó emlék állítása minden honszerető egri lakosnak, illetve az 1848-2001-ig Egerben megalakított, állomásozó katonai alakulatnak,
- a honvédelem, a hazaszeretet összetársadalmi ügyének szolgálata,

Eger számos helyen emlékezik meg a város életében aktív szerepet vállaló polgáraitól, katonáitól, de egy a javaslatban szereplő összefoglalt emléktáblával nem rendelkezik. Az emléktábla elhelyezésével kapcsolatos bizottsági munka során az alábbi ingatlanok kerületek megvizsgálásra:

- Dobó István Vármúzeum (Vár 1.)
- Dobó István Laktanya (Hatvanasezred utca 1.)
- Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatal (Szarvas Tér 1.)
- Rossztemplom (Trinitárius utca)

A kiválasztásra kerülő ingatlannal szemben támasztott követelmények:

- a felsorolt alakulatok legalább egyikének állomáshelye volt
- jelenlegi állapotában méltó helye az emléktábla elhelyezésének
- a lakosság széles körében látogatott
- önálló szimbolikával bíró épület

A kiválasztási folyamat végeredményeként a legalkalmasabb ingatlannak a Dobó István Vármúzeum került megjelölésre.

Indoklás:

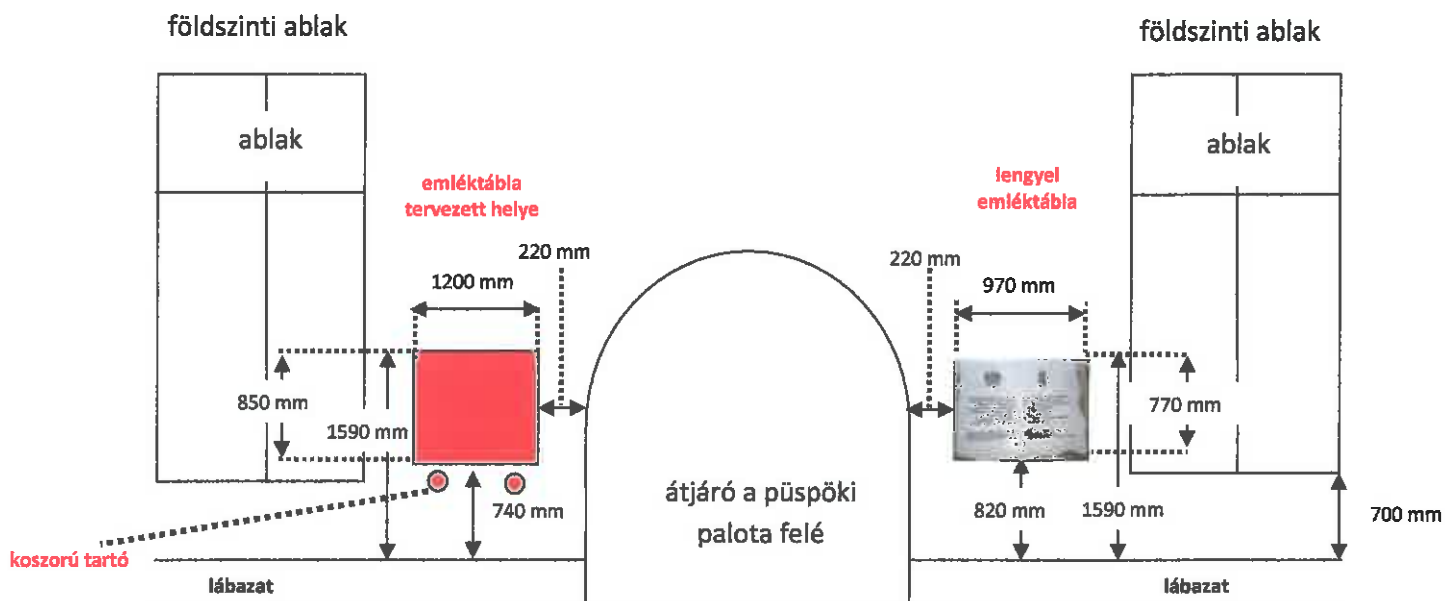
A Dobó István Vármúzeum hosszú éveken át kaszárnyaként is működött, elszállásolva az emléktáblán szereplő alakulatok közül néhányat. Az épület-együttes eszmeisége, szimbolikája önmagában is megtestesíti azt a jelképet, melynek üzenete megfogalmazásra került az emléktáblán. A város egyik legmagasabb pontjára felnézve minden magyar ember büszkén gondol azokra a hősökre, akik életük feláldozásával állítanak tiszteletet az utókorunk.

A megvizsgált ingatlanok közül a legszélesebb látogatottsággal bíró hely.

4. AZ EMLÉKTÁBLA POZÍCIÓJA AZ ÉPÜLET HOMLOKZATÁN

Az emléktábla tervezett elhelyezésére szolgáló épület megnevezése: Dobó István Vármúzeum igazgatósági épület.

Az emléktábla pozíciója az épület homlokzatán:

5. AZ EMLÉKTÁBLA MŰSZAKI PARAMÉTEREI

Emléktábla anyaga: Ruskikai márvány (megegyezik a kapubejárón lévő Lengyel emléktábla anyagával)

Tábla mérete: 120*85 cm

Tábla vastagsága: 5 cm

Rögzítés módja:

A tábla hátoldalán 4 db, 3 cm mély 1 cm széles furat készül, melybe fém dübelt rögzítenek kétkomponensű epoxi ragasztóval fixálva. A dübelbe 15 cm hosszú fém csavart rögzítenek.

A falban kifúrják a csavarok fogadó helyeit, melyekbe műanyag dübelt helyeznek el kétkomponensű epoxi ragasztóval megerősítve.

A márvány táblában már fixen rögzült csavarokkal együtt a táblát belehelyezik a falon lévő dübelekbe.

A felhelyezett tábla 24 órán keresztül kitámasztásra kerül.

A világos fehéres/szürkés/enyhén rózsaszínes márványtábla lézergravírozott címert és feliratot ill. homokfűjt feliratokat tartalmaz, fekete kőfestékkel kifestve.

A tábla teljes felületét lekezelik SDA Stain Repellent Nano Effect impregnálószerrel, mely tartós védelmet biztosít a márvány anyagának a víz, valamint a különböző szennyeződések ellen.

Az emléktábla alatt 2 darab bronz koszorútartó kerül elhelyezésre.

Ruskikai márvány fehér

Az emléktábla nézetrajza:

